

POKORA, ÚCTA, RESPEKT, TOLERANCE, OTEVŘENOST, PLURALITA, RESPEKT, VNÍMÁNÍ, TRPĚLIVOST

...co jsou pro mě skryté hodnoty, když nejsem věřící člověk, tak pro mě to je pokora, úcta, respekt, tolerance, to jsou pro mě jakoby vnitřní hodnoty, které já se snažím tím, jak učím vlastně předávat. XY18

Já uznávám, že vysokou hodnotou je ... otevřenost, pluralita, respekt, ... vnímání, tak to jsou vzácné hodnoty... LAV2

...vlastně ty původní hodnoty, které ve všech těch náboženstvích jako kdyby jsou tím základem, to je ta vnímavost, úcta, trpělivost atd.... ŠEK1

NÁBOŽENSTVÍ JAKO PRAKTIKOVÁNÍ KONKRÉTNÍ VÍRY

Z našeho prostředí, tady z České republiky se spojuje náboženská dimenze právě v obsahu, tzn. výuka konkrétních náboženství. XY29

Pokud řeknete náboženství, tak hned klidně dodám víra, a teď asi bych dodávala jaká, v jednoho Boha, ve více bohů, čili mnohobožství... NAR1

Čili když se řekne náboženská dimenze ve škole, jestli vám dobře rozumím, tak by to potom bylo konkrétní praktikování osobní víry ve škole. HAL6

Já to vnímám tak, že pojem náboženství je často v našich myslích zužován na katolicismus nebo na evangelíky, na evangelickou víru a teď se po revoluci do toho přidávají i východní náboženství. ŠEK1

DUCHOVNÍ DIMENZE JAKO NÁS-PŘESAHOJÍCÍ

Takže duchovní dimenze ve škole je něco, co souvisí s postojem těch učitelů a žáků? HAL11
Pro mě jo... Já to hodně vnímám, jestli tam je nějaký přesah nebo jestli si jenom zvyšuje kariéru. XY13

Něco, co mě přesahuje, když se říká, což teda pochází od Augustina a Luthera, to, nač pověším své srdce, je tedy náboženství. XY5

Pro mě je ta náboženská dimenze ve škole... ukotvení té víry, která tady byla nebo ukotvení toho náboženství, těch různých náboženství, ... které jakoby potom přechází zvnitřnění tím člověkem, co on si z toho vezme. A co pak praktikuje ve svém životě a na kterou cestu se vydá. XY9

PROŽÍVÁME DUCHOVNĚ A SPIRITUÁLNĚ, PRAKTIKUJEME NÁBOŽENSKY

Je to tedy synonymum, to spirituální a náboženská? XY6
Ne, to ne. XY7

Já teda vnímám, že v našem jazykovém kódu, minimálně v té psychologii, ale i ve filozofii tohle se označuje tím termínem (*to, co má každý člověk v sobě samém, pozn. red.*) spirituální neboli duchovní a náboženská hodnota může být víra v převtělování nebo v neposkvrněné početí a takhle a uznávání tohohle. Ale přesně to láska, úcta, respekt k tomu třeba danému oboru, ke vztahu, k člověku, to jsou spirituální hodnoty. XY31

Náboženství, to si představuji jako vymezení k nějaké konkrétní církvi. XY3

Náboženství má stránku samozřejmě kognitivní, racionální a toho prožitku té spirituality. LAV4

Já jsem to chápala jako to spirituální, jako to nadřazené. Jako to náboženské už konkrétně zaměřené. XY8

Čili to náboženské byste raději nahradila slovem duchovní? HAL9
To náboženské mi připadá tak zúženě, církev, možná ještě ten minulý režim, že tak ještě shazuje a dneska nábožná nálepka zbožná, jako takové negativní slovo. XY11

DĚTEM NA ŠKOLE CHYBÍ DUCHOVNO

To když učíte na středních školách nebo dostanete se na střední školy, tak jeden aspekt s kterým jsem se setkala, byl, že dětem chybí duchovno, že jsou prázdní. Hodně učitelů si stěžovalo, že najednou v těch dětech nic není, že chybí ten přesah. XY9

DUCHOVNO A "NE-DUCHOVNÍ" PEDAGOG

...umíme si představit, že pedagog, pedagožka, která není věřící? ... Domníváte se, máte tu zkušenost někdo, že je schopna jít do těch spirituálních věcí? GUL6

Někdo dopoledne (*dopolední sekce konvergence, pozn. red.*) říkal, že je lepší, když to nedělá. LAV5

A z jakého důvodu? HAL8

Z nezkušenosti, kterou jsme tady i vyslechli, je lepší, když to není v těch školách. Vy jste to vypravovala. LAV6f

Ale my chceme, aby tedy jaksi se dostala nějaká náboženská nebo duchovní dimenze do toho prostředí školy, když hypoteticky 70% národa se nehlásí k žádné církvi, můžeme tedy předpokládat, že mnozí učitelé... neinklinují k duchovním věcem, tak jsou schopni nebo budou schopni, jako učitelé získat, bez toho že bychom je lákali třeba k církvi, jak je získat tady pro tu oblast těch duchovních hodnot. GUL7

Takže duchovní dimenze souvisí s postojem těch učitelů. HAL12

Já si myslím, že to utváří atmosféru v té škole, jestli ten student tam něco nasaje nebo tím projde s titulem a odejde. XY14

PŘESAŽNÉ HODNOTY- DŮLEŽITÉ PRO RŮZNÉ SKUPINY

...z rozhovoru s klientkami z azylových domů mi vyšlo, že vlastně buď to byly hodnoty negativní jako rodiče gambleři, sociálně negativní, sociálně patologické jevy nebo to byly hodnoty užitekové, jako já a moje rodina, já z čeho mám prospěch anebo to třetí, to byly právě ty přesažné hodnoty,... ale bylo to... něco, co je v člověku namířené z čeho on sám nemá prospěch, přesto to dělá a dává mu to smysl. Musí mít nějaký důvod, proč to dělá, když věnuje peníze nějaké nadaci nebo angažuje se v něčem, z čeho vlastně nic nemá, jenom mu to bere čas. To byl moment, který třeba z komunity závislých jako zpětně už v léčbě, hodnotili jako něco co jim chybí nebo chybělo. Jako co předcházelo té jejich závislosti tak oni to až zpětně viděli, že to něco duchovního v člověku neměli otevřené. To nemusí být náboženství, ale jak jste to říkala vy, že to nemusí být náboženství, ale duchovní stránka v člověku, která není otevřená nebo rozvinutá, nemusí se mluvit o církvi, je to pravda obecná, hodnoty, které mají všichni lidi v sobě nějak. XY10

DUCHOVNÍ DIMENZE NAPŘÍČ RŮZNÝMI DISCIPLÍNAMI

...ta duchovní dimenze by mohla souviset i s něčím naprosto přirozeným, takže by to mohlo být třeba v té škole způsobem, jak se tam slaví narozeniny nebo svátky. HAL13

Já jsem spíš myslela do oborů fyziky, biologie, tam je hodně otázek toho duchovního rozměru. VEL2

Umím si to představit ve společenskovedních předmětech, třeba by se tam učilo o tom, jak křesťané slaví Vánoce, ale jaká by mohla být duchovní dimenze třeba v takové fyzice nebo biologii? HAL14

...tady máme studenty, kteří studují kvantovou fyziku, tak ti jsou schopní v semináři diskutovat na téma, že objevili Boha ve vyšší matematice nebo kvantové fyzice. GUL12

...přeci nejde o to snížit kvantum znalostí, mluví se o tom, že by to bylo dobré, ale jde o to, jestli by nestačily znalosti určitým směrem, když učíte němčinu, tak můžete učit o německé reformaci, tím tu duchovní dimenzi do toho dostanete jedna dvě. LAV8

JSOU VYSOKOŠLOŠTÍ PEDAGOGOVÉ SCHOPNI PROMÍTNOUT DUCHOVNÍ ROZMĚR DO VÝUKY?

... jestli tady my, na pedagogické fakultě, jsme schopni promítat téma duchovních hodnot do našich předmětů, ať už učíme cokoliv. Pokud jsme to schopni, tak by to měli být schopni i učitelé na základních

školách. Ale pokud to my nejsme schopni tady v tomto prostředí promítat, tak pak to těžko můžeme chtít prostě po těch učitelích na té základní škole. GUL10

... co je příčinou toho, že toho nejsme schopni? XY16

... já mám pocit, co se týká pedagogických fakult, že to je dědictví z období totality, protože na pedagogických školách přednostně pracovali pedagogové s tím "správným" světonázorem a že to tady takovým nějakým způsobem jakoby zůstalo... Já tady jsem přes nějakých deset let, ale musím říct, že jsem se za tu dobu potkala s velmi málo lidmi z řad pedagogů, kteří by se zajímali tématem spirituality, duchovna anebo byli věřící. GUL11"

... málo se tady na pedagogické škole – podle mě – baví o duchovních věcech, vnitřních věcech člověka, máme málo seminářů, pokud jsou semináře, jsou jednohodinové, tam není...tam se rozpovídáte a hodina skončí. GUL12

DOBA VYŽADUJE MASOVOST VZDĚLÁVÁNÍ, V NÍ SE PAK ZTRÁCEJÍ VNITŘNÍ HODNOTY

...omezit tu obrovskou masovost,... nejde to dále propagovat v takové té masovosti, vzdělání mělo a neustále má hodnotu, ale v té masovosti se vlastně ztrácejí ty vnitřní hodnoty, které tam byly. XY19

Čím dál více lidí se chce vzdělávat, univerzity nabírají obrovské spousty lidí, v minulosti bylo v ročníku šedesát studentů, už máme sto... GUL15

Je to otázka lepšího uplatnění, o tom, že budou mít víc peněz, zase ty materiální hodnoty? XY20

Všechno dohromady. Dnes je velký tlak na to, aby byl člověk úspěšný. A v naší společnosti, když chcete být úspěšný, musíte mít titul, kromě peněz. GUL16

NEDOSTATEK ČASU ZMENŠUJE PROSTOR PRO PŘESAH DISCIPLÍNY

Pedagog má být určitým vzorem, určitým příkladem, my cítíme, že najednou nemáme čas, prostě je všechno tak nějak nalajnované a nám chybí ten čas vnést do té výuky tu třetí dimenzi a vnést tam jakoby ten přesah toho. A já se třeba bráním tím, dopřejte si to. Dopřejte si v semináři nebo dopřejte si v přednášce a vnímám, že i studenti to vycítí, ta změna musí jít přes vás, pokud vy chcete něco prosadit, musíte to nejdříve přijmout a prosadit sama u sebe XY23

My musíme pracovat s tím, co je. Nemůžeme si říct, je to masové, nezvládám, máme třeba předmět, který je důležitý, multikulturní výchova a sociální pedagogika a máme ho pro 900 lidí v semestru a máme hodinovou přednášku. GUL17

...během té přednášky, já když otevřu téma Vnitřní svět pedagoga, tak každý zvedne oči a řekne: no, už zase. My potřebujeme něco, něco a chceme si odnést nejlépe nějakou dovednost hned z té výuky. GUL18

OTEVŘENOST PEDAGOGA STUDENTI VYCÍTÍ A NÁSLEDUJE HO

Pedagog vůbec nemusí mluvit o hodnotách nebo přemýšlet jak začít, jak to tam našroubovat, aby mohl začít teďka to svoje téma, ale že si myslím, že ten student to vnímá... když to ten student vycítí, že u toho pedagoga má dveře otevřené, že ten je schopen komunikovat, reaguje na ty témata... že spíš jde o to ty děcka vychovat jako hledající... lidi vnímavé pro souvislosti, hledání, ptaní se, dotazování... XY24

... je krásné když ten pedagog je otevřený a hledající, ty děcka to vycítí a jdou za ním XY 28

OSOBNOST PEDAGOGA, JEHO PŘÍSTUP A LÁSKA KE STUDENTŮM OTEVÍRÁ JEJICH OBZORY

...aby tomu byli otevření, ale to si myslím, že vůbec není časem ve výuce, ale věcí osobnosti pedagoga. XY27

...dva lidé vám můžou říct totéž. Třeba Desatero. Jeden člověk vám řekne a vy víte, že vám řekne deset bodů nějakých a pak vám to řekne druhý člověk a vy zjistíte, že tohle je ten smysl, který vy vlastně chcete

žít. A prostě to je dáno tou osobností toho člověka, který už v sobě má prostě nějakou moudrost, nebo něco podobného a dokáže to předat. XY28

Já si myslím, že to začíná už tím, že ten učitel má ty žáky rád. .. když se vrátím k té dceři... ona říká, máme učitelku, ta přijde do třídy a ona svítí. To je pojem mé dcery. Mami, ona září a i ti naši největší darebáci si tam nic nedovolí. A tím podle mě, říkám, že náboženská, ale to už je pro mě nějaká duchovní dimenze. Kolega to říkal, že je tam ten vztah k tomu dítěti, a pak říká, tam přijde učitelka, těch je většina, ona není špatná, ale ona k nám nemá vztah, nevadí nám, ale my ji neposloucháme a tam už je pořád ruch a tak. Takže pro mě je to i tady to. GUL19

...může být kantor, který mě bude učit náboženskou výchovu dejme tomu, přímo takhle zaměřený předmět a já z toho můžu odejít opravdu neposkvrněná, že ty informace opravdu nedokáží lidi až tak změnit a může přijít určitý kantor, který mě bude učit matematiku a nezmíní se o nějakém duchovnu ani slovíčko a prostě svým přístupem k nám mě dovede k přemýšlení o smyslu života, o chování k ostatním lidem XY33

LÁSKA A ÚCTA K PŘEDMĚTU - PŘESAH SKRYTÉHO KURIKULA

...jedna z teorií skrytého kurikula, je láska k tomu předmětu, to znamená, že když učím přírodopis, tak v tom skrytém kurikulu je, že učím ty děti s těmi dovednostmi a vědomostmi lásce k přírodě a já jsem to chápala, i to skryté kurikulum by hlavně měli načerpat ti studenti pedagogických fakult, aby teda s nadšením a jakousi láskou a tím pádem i úctou k tomu předmětu, který vystudovali a který třeba si nevybrali jenom z nouze, takže vlastně i ta láska k tomu předmětu nebo ten obdiv k tomu, co jsem načerpal a chci dávat dál, chci předávat těm dětem, tak to si myslím, že je taky velká hodnota a láska je také velká hodnota duchovní a kdo má rád ten předmět, tak ho neodhodí jen tak, ale je tam vždycky ten vztah, láska je vždycky vztahová, to znamená že když k tomu předmětu mám vztah, tak jakousi hodnotu uznávám... ŠEB1

...skryté kurikulum, tak tím, že je skryté, tam může být skryté ledacos. Samozřejmě, že ta myšlenka je ta, že člověka učíte nejenom přírodovědě, ale že ho učíte spoustě jiných věcí, a pak záleží ale na tom vyučujícím, co si tam dá on. Je konkrétní řada věcí, co by to kurikulum mělo obsahovat, ale pak je tam ta nástavba a to je ta láska, takže zase záleží na tom, kdo učí. GUL13

KULTURA ŠKOLY UČÍ HODNOTÁM

Hodnoty je možné žít a člověk se je naučí tím, že je bude také spoluprožívat. A z tohoto hlediska žádné vyučování nepotřebuje kázání, ale každá škola kulturou, životem té školy předává také hodnoty školy... A pro budoucnost rozhodně neplatí, že všechny ty kultury musí být totožné. Takže hodnoty, které se prožívají, které se žijí na těch konkrétních školách, to jsou také hodnoty důležité pro život... Částečně je to jistě závislé na osobě vyučujícího, ale jistě také od cíle vyučování a stylu komunikace. Tedy v podstatě to, čemu říkáme kultura. XY40

INICIATIVA DO BUDOUCNA

pokud lidi mají tendenci se setkávat a vyměňovat si názory a vzájemně se podporovat, ...leckdy jako pedagogové jste vlastně ve větru, nemáte vlastně oporu, maximálně od kolegů, ale přesto je člověk rád, že tam vůbec jsou a jsem zvědavá, jestli jsme třeba schopni otevřít to a začít o těch věcech diskutovat,... Myslím, že tak ten člověk může i jakoby sám růst, a pokud o tom budou pedagogové přesvědčeni, můžou růst jako lidé XY41

Bylo by dobré mít určitou představu, myšlenku a cíl, vlastně jaké je poslání pedagogické fakulty... asi zakotvit se zpátky v tom, co chceme předávat a vzít tu zodpovědnost za to dědictví evropské, které tady máme, jestli je co předávat těm dalším generacím. XY42

... my chceme, aby učitelé vytvořili dobrou školu, tedy musíme s tím počítat, že připravíme dobré učitele, jestli se třeba v dalším kroku nezabývat vzděláváním pedagogů ... mě se velice líbí ta myšlenka, která zazněla dopoledne, jakoby pracovat zevnitř každé té školy. My chceme, aby pracovaly základní školy zevnitř samy sebe, tak bychom měli být i my schopni pracovat jakoby zevnitř naší instituce, opravdu se zamyslet. GUL24

... by mě to lákalo, kdybychom se svým způsobem sdíleli navzájem, povzbudili jednou za čas o zkušenostech jaké kdo má, na jakém poli se pohybuje, že to může být obohacení pro mě třeba z vašeho

pohledu nebo z pohledu pedagogů, myslím si, že to bych vnímala jako smysluplné XY43

... náš takový bod bude dejme tomu ten web, který je vzniklý, který už je k dispozici, kde budou informace, co a jak dál, kde bude i možnost pro vás, abyste se k tomu tématu znovu vyjádřili, GUL25